

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Caroli Scribani E Societate Iesv Medicvs Religiosvs De Animorvm Morbis Et Cvrationibvs

Scribanius, Carolus

Antverpiæ, 1618

XLI. Sociorum fuga & vitatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46194](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46194)

ita sæpiùs ab ijsdem visitari non minori periculo subiacet. quate non inferior in hac re Superiorum prouidentia, vigilantique cura quàm in priore necessaria erit.

CAPVT XLI.

Sociorum fuga & vitatio.

VIA hæc est ad ruinam multorum, magnorumque lapsibus infamis in Religione scopulus, maximè cum de mulieribus agitur: in quarum consuetudine ac familiaritate, qui sociorum vitat præsentiam, hunc ruinæ proximum esse, necessarium est. Multis hoc in omni Religione exemplis, veteribus recentioribusque doceri potest. Iam, si proba, si casta, si timore Domini munita conuersatio nostra est, quid sociorum veremur oculos? Amare potiùs debemus socios dictorum factorumque, & innocentia nostræ testandæ, ac vitandorum periculorum, scandaliq̃ue & suspicionis in aliis auertendæ causa. Securos enim tutioresque nos reddunt ab improbis callidisque mulierum illecebris, & ab æmulorum, inuidorum, ac odio etiam Religionem persequentium liuoribus & malignitate. Quas enim non possunt,
inui-

inuidia, aut nominis nostri odio flagran-
tes, aut alicuius priuati viri magni, calu-
mniastruere? quibus non criminationi-
bus obruere, si innocentiaē testes absint?
& quomodo innocentia contra improbi-
tatem se tuebitur testibus destituta? Opta-
re proinde prudens omnis actionum su-
arum testem debet; & erubescere ac ex-
horrescere, quoties solum se quocunque
locorum, muliercula, sponte an fortuito
deprehenderit.

Iam cum nusquam aduersarius desit
quærens quem deuoret, omnemque oc-
casionem captet; magna illi à socio remo-
ra iniicitur. nam ut flammam, & medicata
libidine tela iaculetur, accendatque non
casto pectus igne; non erumpit tamē flam-
ma: cum sociorum vigilantia, tanquam in-
iecto flumine restinguitur hic ardor, &
quasi obiecta rupe repercutitur, foras fors
erupturus ni repercussionem reperisset.

Quid? quod ipsa non raro forma, & se-
creti securitas nimis magna incitamenta
sint ad reconditas multorum sæpe anno-
rum flammam excitandas. Incredibile enim
dictu quantum momentum ad scelera se-
cretum adferat; ut, si publicationis timo-
rem iniicias, maxima facinorum pars cor-
ruat. neque quisquam facile ad vulganda

decurrit: secretum crimina amant, quæ tamdiu appetuntur, quamdiu celanda sperantur. ut primùm vulgationis metus incussus, tanquã iniecta frigida cor gelascit.

Cumque in omni hominum genere plurima existent exempla non vltimorum virorum, qui ex incomitata hac fiducia, aut periculis & præcipitio proximi fuerunt, aut nulla providentia, ac poenitudine reparanda damna acceperunt, nemo paulò prudentior illorum exemplis edoctus ad vltronea hæc discrimina se abiiciet. magis etiam cum cogitauerit, non vnum ardentis mulieris fraude circumuentum non semel, ad Iosephi illius magni necessitatem adactum fuisse: cum etiam mentita corporis inualetudine animi morbum mulier proderet, & alliceret non ignotis huic sexui illicibus prouocamentis, in omnem mollitiem compositis, cadentibus calidè crocodilæis lacrymis in interitum fufis, traheretque reluctantem, & ad periculum suum admirabundum, ac ad solitudinem suam serò propè trepidantem.

Et plures omnino spectatissimæ probitatis vidimus, quos non vnæ muliebres infidiæ cautiores, & tuta omnia timentes dederunt. quid? quòd intentatæ non semel fraudes ab iis, quarum castimonia nulla

vnquam vel tenui suspicionis vmbra notata fuerat? Quò cautiùs hîc procedendū: nec ætati, nec probitati, nec sanguini, ac propinquitati fidendum. Vbicunque solitudo est, damna metue, subduc ratem, sequentur tempestates: portumq; pete, dum integra naui potes; ne dum voles, insurgentibus indignabundis femineis fluctibus, excludaris littoribus, & frustra terram spectes, irretitus malis, vndisq; immane voluentibus delassatus, & ab inenatabili hoc profundo absorptus, sera ò nimum pœnitudine. Prudens nauclerus subducit nauem tempestati; fatuus immitit, & in medio cursu, fluctibus ludibrium factus, sorbetur nequidquam opem sociosq; circumspectās. retulit nimirum audaciæ præmium, exemplum posteritati factus, temerarij ausus. nec est periti medici curationem ad extrema reicere, dubio plurimum euentu, certo periculo: præcauere cùm potest morbum, medicaq; antè currere manu prudentis est. non est generosi militis, per ludum risumq; in vltronea se discrimina conijcere nulla spe gloriæ, dubio infelicis successus metu. & quis prudens explicabit vires, vitam, sanguinem, emolumenta si subtrahas, solaq; damna miniteris? campum virtus desiderat non

indignum amplitudine sua. vltro non accerfit pericula sapiens pramio frustrandus. si se obtulerint, si incurrerint; fortiter excipiet, doctus antè animà ponere quàm cedere. Imitabitur Religiosus. non committet animæ suæ ratem infidis muliebris oceani fluctibus: nunquam certius sorbent quàm dum ludunt, dum serenitatem mentiuntur. auxiliariis hîc opus est copijs. nemo se fluctibus committit solum vitæ suæ prodigus, socias adiungit operas frangendis illis domandisque: euenturoque eminusque licet minitabundo, occurret morbo, nec vulnera expectabit in medelam: nec periculis se temerarius obiciet, pramio nullo, damno in interitū, ingloriamque mortem ruituro.

Præbet sanè sociorum desertor iustam Superiori causam ingentis diffidentia. vt nihil iam illi tutò credat, qui post magnorum incauta præcipitia eadem aggredietur. signumque omnino est aliquid ipsum moliri, quod secretum postulat, publicari timeat non potest hoc à virtute nasci, quæ nec testem, nec proditorē suum veretur. & serîo monemur ab Apostolo: *Omnis qui male agit odit lucem, vt non arguantur opera eius: qui autem facit veritatem, venit ad lucem, vt manifestentur opera eius, quia in Deo sunt facta.*
non

Ioan. 3.

non erubescit manifestari veritas, amat lucem. Fortiter idem Apostolus: *Quonia Deus lux est, & tenebrae in eo non sunt vlla. Si dixerimus, quoniam societatem habemus cum eo, & in tenebris ambulamus; mentimur, & veritatē non facimus: si autē in luce ambulamus, sicut & ipse est in luce, societate habemus ad inuicem.* Hanc societate altē imbibimus, cū illā sociorū præsentia testamur. neq; certē talis aut offendit in tenebris; aut per nocturna precipitia delabitur incautus, cū diem secū habeat sociū: sol enim cuiq; diesq; socius est.

Et vt periculum absit, non consulitur socij integritati: cū non vnus exclusus à socio pericula adiuerit, damnaque tulerit, nec quam innocentiam domo sociatus extulerat, desertus à socio retulerit. vt merito hīc illud Prophetæ dici possit: *Si speculator viderit gladium venientem, & non insonuerit buccina, & populus se non custodierit, veneritq; gladius, & tulerit de eis animam: ille quidem in iniquitate sua captus est, sanguinem autem eius de manu speculatoris requiram.* Speculator omnis socius est: à cuius manibus deserti in interitū socij animam iure deposcet Dominus. Neque tot exemplis doctus ignorare pestiferum solitariae mulieris gladium poterat. Et vt periculum vtrunque absit, mali tamen suspicio abesse

non potest, quæ sola famæ lædendæ sufficit. quam quisquis sapit fugiet, memor plurimos hostium calumniis oppressos, ignavo exitu vitam finiuisse. neque se tantum sociumque, sed Religionem vniuersam in nominis discrimen vocat, cum vnius delictum trāseat in omnes. quid? quod inulta semel macula, ferè æternet, nec vlla temporis aut æternitatis spōgia deleatur. Plurimum deinde propagandæ proximorum salutis obesse hæc res solet: cum ex captata solitudine, sociorumque fuga, in plurimorum animis nascantur non castarum cogitationum opiniones: hinc fuga, à non castæ consuetudinis timore, vt minùs iam audenter se suaque fidei talium committant.

Remedia.

A Seria periculorum consideratione petenda erunt: ab exemplis etiam non postremorum virorum, qui pederentim his initiis ad malorum extrema deuenerunt. Neque potest desiderata hæc cum mulieribus solitudo, ac sine teste colloctio aut carere periculis, aut ab alio animo, quàm lapsui proximo proficisci: nam qui testem refugit, aliquid necessum habeat, quod ignorari desiderat, quodque vulgari me-

metuit. qui enim sua omnia non veretur
propalari, nec magis oculos humanos ti-
met, quàm omnia videntis Deï; is gaudebit
etiam testium multitudine, eo magis extra
periculum & calumniam futurus, quo plu-
res habuerit dictorum factorumque suo-
rum inspectores ac censores.

Denique sociorum hæc associatio pro-
desse, nõ obesse potest; vitatio obesse, non
prodesse potest. ac tuta semper in re salu-
tis, dubijs, periculoque plenis præponenda
sunt. In rebus huius sæculi fortunæ se fors
exponere aliquis possit; in animæ & salutis,
stolidum est, intuta dubiaque sequi, tutio-
ribus neglectis.

A Superiorum deinde vigili cura reme-
dia petenda sunt, vt nullum in comitatum
dimittat; non erati, non eruditioni, aliisque
donis præfidens sine teste quemquam pa-
tatur: tutissima deligat; neque aut suos, aut
Religionem in æstimationis discrimen
adducat. Quòd si quem in hoc genere de-
liquisse deprehendat, det operam vt non
impunitus abeat, maximè ne exemplo
vnius, reliquis ad audenda paria strata vi-
deatur via.

Consultum etiam fuerit amouere tales
munere & loco, neque permittere, vt diu-
tius in aliqua sede pedem figant, ne dum
alicui

alicui diutiùs affiguntur loco; consuetudo & familiaritas enascatur, quam non raro secreti captatio sequi solet, maximè in iis, quos in hanc rem propensiores experientia docuit: quo magis illis inuigilandum, & ignibus his materia subtrahenda temporis est, ne ad remedia decurramus, cum flamma domum occupauerit, ac possederit vniuersam. Principijs leui manu malis occurritur. quòd si inualuerint, nec toto restingui flumine, nec vlla aut arte, aut scientia auerti possunt, vt à sola demum sectione medela sperari & possit & debeat.

Amorem in se excitet vocationis salutisq; suæ, nec magno molimine femineos hos vitabit scopulos, nec allidet ad hæc breuia salutis suæ ratem. solaq; integritatis instituti fama, omnẽ Religionis amatorem ab his cogitationibus auocabit: maximè si sibi periculorum vndique circumstantium magnitudinem serio proposuerit. in quibus à socio destitui idẽ est, ac si quis ingenti vndique hostili exercitu obsessus, armis ac propugnaculis se exuat, nudumq; ferro latus obijciat, cum socius cuique pro armis ac propugnaculis sit. Timeat proinde, diffidat exarmato robori suo. *à muliere enim initium peccati, & per illam omnes morimur.* non se suaq; credat il-

li quisquis sapit, memor Sapiientis: *Ne des Ecclt. 9.*
mulieri partem anima tuae, ne ingrediatur in
virtutem tuam, & confundaris. nulla verò
 maior certiorq; occasio in virtutem ingre-
 diendi, ac tanquam sub iugum mittendi,
 quam cum solitudo amplum illecebrarū
 campum præbet. cum semotis testibus, li-
 beriùs illices excurrunt oculi, mollia na-
 tant labia, frons in dolum exporrigitur, tot
 compedes, laquei, retia, quot verba, magis
 etiam si fluant tanquam à crocodilo lacry-
 mæ. *nouissima enim illius amara quasi absyn-*
thium, & acuta quasi gladius biceps, pedes eius
descendunt in mortem, & ad inferos gressus il-
lius penetrant. Careret omni hoc periculo, si
 non careret socio. & ipsa sæpe solitudo è
 casta, non castam dedit; nec permisit quæ
 intrauerat innocuam innocentiam exire.
 Cauebit proinde seriò quisquis Deum, vo-
 cationem, se, sociumque amat, ne vel mo-
 mento infociatus mulieri adhæreat: cogi-
 tet nullum propè lapsum sociato euenisse,
 omnem infociatis accidisse. Et iam olim
 monet Hieronymus: *Si propter officium cleri-*
catus, aut vidua visitatur aut virgo, nunquam
domum solus introeas. & Solus cum sola secreto
& absque arbitro vel teste non sedeas. & Au-
 gustinus: *Vbicunque ergo simul estis in Eccle-*
sia, & ubicunque femina sunt, inuicem ve-
stram

Prov. 5.

Epi.
109.

stram pudicitiam custodite. Deus autem qui habitat in vobis, etiam isto modo custodiet vos ex vobis.

CAPVT XLII.

*Indeliberata agendorum resolutio,
& executio.*

QVæ ferè præcipitio proxima est. lapsus sanè de propinquo minatur: neque enim prævideri res omnis tam subito, aut illarum circumstantiæ possunt: quarum neglectu labimur frequenter in peccata. Prudēs omnino seriò res, & quidquid illas circumstat, discutit, propinqua scrutatur & remota, nec præsentia modò, sed & futura, & quidquid è talis similitudine rei delectu, tanquam principijs semel positis, sequi consuevit, aut probabile futurum est. quæ qui negligit, rei nominis que sui adibit discrimina non leuia, cogiturque sententias suas ingenti sæpe rubore, famæque non vulgari iactura retractare, faterique errorem suum: non fuisse nimirum hæc aut illa à se præcogitata, negligentem discussionem, præproperam executionem, & vetus illud imprudentiæ, Non arbitrabar, non putabam.

Grauis hic error in Superiore est, qui &
iudi-